

Αριθμ. Πρωτ. ΑΝΑΦΟΡΩΝ:

2063

Ημερομ. Κατάθεσης:

28/6/2024

e-: info@mchourdakis.gr | w: mchourdakis.gr | FB: [/chourdakismichail](https://www.facebook.com/chourdakismichail) | INST: [chourdakismichael](https://www.instagram.com/chourdakismichael)

 | Βουλής 4, Αθήνα, 10563 | 4ος όροφος, Γρ.411 | T: 210 370 6211 & 2312 311 815

ΑΝΑΦΟΡΑ

Αθήνα, 13 Ιουνίου 2024

Προς: Τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας κ. Νικόλαο - Γεώργιο Δένδια

Θέμα: «Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία (Συμβάντα, Ατυχήματα, Διερευνήσεις)»

Κατατίθεται η **ΕΠΙΣΤΟΛΗ** της Πανελλαδικής Ομοσπονδίας Ενώσεων Στρατιωτικών (Π.Ο.Ε.Σ.) υπ. αριθμ. 663/2024 από 07.06.2024, σχετικά με προβλήματα «Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία (Συμβάντα, Ατυχήματα, Διερευνήσεις)».

Παρακαλούμε για τις δικές σας ενέργειες.

Ο καταθέτων Βουλευτής

Δρ. Μιχαήλ Χουρδάκης
Βουλευτής Α' Θεσσαλονίκης
Καθηγητής | Τμήμα Ιατρικής, Α.Π.Θ.

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΝΩΣΕΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ (Π.Ο.Ε.Σ.)

Νόμιμα αναγνωρισμένη συνδικαλιστική Ομοσπονδία με την υπ' αριθμ. 4/2019 διαταγή του Ειρηνοδικείου Λαυρίου, καταχωρημένη στα βιβλία Ομοσπονδιών του Πρωτοδικείου Αθηνών με αύξοντα αριθμό 860

Φειδίου 10, ΤΚ 10678, Αθήνα, Τηλ: 2168004777, FAX: 2168004778

ηλεκτρονική διεύθυνση: www.poes.gr

e-mail: info@poes.gr

ΠΡΟΣ :

Πίνακας Αποδεκτών

Αρ. πρωτ. 663/2024

Αθήνα, 7 Ιουνίου 2024

ΚΟΙΝ. :

ΘΕΜΑ: Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία (Συμβάντα, Ατυχήματα, Διερευνήσεις)

ΣΧΕΤ.: α. Ν. 3850/2010 (ΦΕΚ Α' 84, «Κύρωση του Κώδικα Νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων»)
β. Υπ' αριθμ. πρωτ. 20911/26-9-2016/ΥΠΕΚΑ/ΣΕΠΕ
γ. ΣΥΑ ΥΠΕΘΑ 2022
δ. Υπ' αριθμ. πρωτ. 1432/2023 έγγραφό μας
ε. Υπ' αριθμ. πρωτ. 1656/2023 έγγραφό μας
στ. Υπ' αριθμ. πρωτ. 19/2024 έγγραφό μας
ζ. Υπ' αριθμ. πρωτ. 308/2024 έγγραφό μας
η. Υπ' αριθμ. πρωτ. 365/2024 έγγραφό μας
θ. Υπ' αριθμ. πρωτ. 509/2024 έγγραφό μας

Κύριε Υπουργέ.

Ένα από τα θέματα που διαρκώς αναδεικνύει η Ομοσπονδία είναι και αυτό των προβλημάτων έναντι της προστασίας της Υγείας και της Ασφάλειας των στρατιωτικών, όπου ως έχουμε αποδείξει με στοιχεία και με ανησυχία, διότι αποτελεί «αποδεκτή» πραγματικότητα πλέον, στις ΕΔ με διάφορα προσχήματα το υφιστάμενο πλαίσιο τηρείται από ελάχιστα έως καθόλου.

Πρόσφατα διαβάσαμε σε σειρά από ΜΜΕ του αμυντικού ρεπορτάζ για ατύχημα που έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια άσκησης στην περιοχή των Ιωαννίνων όπου και οδήγησε στον τραυματισμό τριών (3) στελεχών. Ανακοίνωση δεν υπήρξε από το ΓΕΣ, ωσάν αυτά τα στελέχη να μην έχουν οικογένειες ή η Υπηρεσία να μην οφείλει εξηγήσεις σε κανέναν διότι απλά «μπορεί».

Ως έχουμε αναδείξει, μία από τις σοβαρότερες παθογένειες του υφιστάμενου συστήματος είναι η παραδοχή της ύπαρξης «αστερίσκων» και εξαιρέσεων που καλύπτονται από ένα πέπλο γενίκευσης. Προφανώς οι «επιχειρησιακές συνθήκες» που χαρακτηρίζουν μια άσκηση των ΕΔ (οποιαδήποτε μορφής) θα είναι οι πρώτες που δουν το φως ως αιτιολογία εξαίρεσης. Ωστόσο, εδώ ακριβώς βρίσκεται (εκτός από τη δυσλειτουργία και) το κλειδί της όλης υπόθεσης.

Έχουμε ζητήσει κατ' επανάληψη να διενεργηθεί **έρευνα της επαγγελματικής ικανοποίησης των στελεχών**, υπό καθεστώς ανωνυμίας που να διασφαλίζει τη δυνατότητα άσκησης ελεύθερης κριτικής. Η επαγγελματική ικανοποίηση είναι παρά-

γοντας Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία από τον οποίον δύνανται να εξαχθούν πολύτιμα συμπεράσματα για μεγάλο εύρος θεμάτων (πχ τήρηση ωραρίου, κόπωση, τήρηση διατάξεων ασφαλείας κλπ). Εξ όσων φαίνεται, όχι μόνο δεν το έχετε εφαρμόσει, αλλά δεν θα το εφαρμόσετε και ποτέ. Εξάλλου ακόμα και τα ισχυρότερα αφηγήματα καταρρίπτονται από την πραγματικότητα οπότε γιατί να μπειτε σε μια τέτοια διαδικασία. Ωστόσο, η διερεύνηση των συνθηκών του συγκεκριμένου ατυχήματος οφείλουν να διερευνηθούν σύμφωνα με τα ισχύοντα.

Στο πλαίσιο αυτό, υπάρχουν ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν και τα οποία είναι αμιγώς εργασιακά (και όχι επιχειρησιακά βεβαίως, διότι η ΥΑΕ φτάνει μέχρι την στιγμή που ξεκινάει η επιχείρηση). Ενδεικτικά θα αναφέρουμε μερικά:

- Τα στελέχη ήταν επαρκώς ξεκούραστα για να μπορούν να συμμετάσχουν στην άσκηση;
- Που οφείλεται η αστοχία υλικού που φέρεται (κατά την αρθρογραφία) να οδήγησε στο συμβάν;
- Διασφαλίζονται στο προσωπικό οι αναγκαίες συνθήκες εργασίας προκειμένου να πληροί τις αναγκαίες προδιαγραφές για συμμετοχή στην άσκηση (επαρκής και επαναλαμβανόμενη εκπαίδευση, ενασχόληση αυστηρά με τα καθήκοντά του κλπ);
- Υφίσταται υποστελέχωση στις Μονάδες της περιοχής η οποία μπορεί να διαδραμάτισε ρόλο στην εξέλιξη του συμβάντος;
- Πως και με ποιες πιστοποιημένες διαδικασίες έχει πιστοποιηθεί η καταλληλότητα των υλικών (πυρομαχικών);

Κύριε Υπουργέ.

Θα υπενθυμίσουμε για μια ακόμα φορά ότι το ΣΥΑ ΥΠΕΘΑ 2007, δηλαδή **το εσωτερικό πρότυπο για την εξειδικευμένη εφαρμογή του νόμου στις ΕΔ**, εκδόθηκε με βάση το πρότυπο OHSAS 18001, με αφορμή τραγικό συμβάν στο φυλάκιο Μάνιτσα στον Έβρο, όπου πέντε (5) οπλίτες θητείας έχασαν τις ζωές τους σε δυστύχημα κατά την εργασία (εν Υπηρεσία προφανώς). Έκτοτε, έχουν συμβεί πολλά ατυχήματα και πολλά δυστυχήματα, όπως αντίστοιχα συνέβαιναν και προηγουμένως (για να περιοριστούμε μόνο σε αυτά). Ακόμα και τα πρότυπα έχουν αντικατασταθεί (το μεν OHSAS 18001 από το ISO 45001, το δε ΣΥΑ ΥΠΕΘΑ από την έκδοση του 2022). Εντούτοις, το μείζον πρόβλημα παραμένει: **ότι πάσχουμε όχι μόνο στην εφαρμογή, αλλά εξίσου στη διερεύνηση των γεγονότων** από την οποίαν οφείλουν να προκύπτουν συμπεράσματα και να ενεργοποιείται ένας ολόκληρος μηχανισμός βελτίωσης.

Ως πότε θα συνεχιστεί αυτό; Στα πόσα ατυχήματα και στους πόσους νεκρούς θα αποφασίσουμε να αλλάξουμε πορεία; Ή μήπως είμαστε ικανοποιημένοι;

- Στις Ένοπλες Δυνάμεις δεν τηρούνται Ατομικοί Ιατρικοί Φάκελοι.
- Στη χώρα μας δεν υφίσταται πρόνοια αναγνώρισης των επαγγελματικών ασθενειών και συνδρόμων που οφείλονται σε ψυχοκοινωνικούς παράγοντες (όπως το εργασιακό στρες ή το burnout) τα οποία είναι ικανά να οδηγήσουν έως και σε καταστάσεις που να προκαλέσουν απόλυση (πχ εκδήλωση αυτοάνοσου).
- Στο Δημόσιο άρα και τις ΕΔ δεν υφίσταται η έννοια του εργατικού ατυχήματος.

- Για τις διερευνήσεις υφίστανται πολύ σοβαρά ερωτήματα ως προς τον τρόπο διενέργειας και τα συμπεράσματα/διδάγματα. Αν κρίνουμε δε, από τα υποτιθέμενα «στατιστικά ΓΕΕΘΑ» ως προς τις παραιτήσεις στο ΠΝ, τρέμουμε στην ιδέα τι στατιστικά μπορεί να προκύψουν από την **ανάλυση των ατυχημάτων και δυστυχημάτων** κατά τα προηγούμενα έτη.

- Το προσωπικό εργάζεται υπό **διαρκές καθεστώς έντονου ψυχικού φόρτου**, ο οποίος σχετίζεται με πλήθος διαφορετικών ανά περίπτωση παραγόντων, κατά βάσιν συνδυαζόμενων (πχ αυξανόμενα οικονομικά προβλήματα, σταδιοδρομικός εγκλωβισμός, φόβος απόλυσης, αυξανόμενη αδικία και διοικητική αυθαιρεσία, θεσμικά καλλιεργούμενες αδικίες κλπ).

- Η Υπηρεσία επιχειρεί με αυξανόμενο ρυθμό να παρεμβαίνει στον προσωπικό χρόνο των στελεχών προς δικό της όφελος, ακόμα και εκτός εργασίμου ωραρίου.

- Η απασχόληση των στελεχών σε επαγγελματικά πεδία εκτός της αποστολής των ΕΔ αυξάνεται με ανησυχητική τάση.

- Δεν υφίστανται στοιχεία ότι τα στατιστικά που αφορούν τις ΕΔ (θάνατοι, ατυχήματα κλπ) συμπεριλαμβάνονται στους γενικούς δείκτες της χώρας, άρα πιθανότατα δεν δηλώνονται καν. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει εσφαλμένη εργασιακή κουλτούρα από τα υψηλά επίπεδα διοίκησης, όπως αυτά ορίζονται από το ISO 45001.

- Το σπουδαιότερο όλων διότι επικάθεται σε όλα τα παραπάνω: Ο μέσος όρος ηλικίας των στελεχών αυξάνεται, η δυσaráσκεia γιγαντώνεται (όχι επειδή το ισχυριζόμαστε εμείς, αλλά επειδή αποδεικνύεται από τις αυξανόμενες παραιτήσεις), τα καθήκοντα διαρκώς αυξάνονται λόγω υποστελέχωσης, η παλαιότητα του υλικού επιτείνεται με όσα αυτό συνεπάγεται, άρα **οι εργασιακές συνθήκες συνολικά επιδεινώνονται παράλληλα με την ποιότητα ζωής των στελεχών**.

Σύμφωνα με τα ισχύοντα, όλοι οι (ενδεικτικοί) ανωτέρω παράγοντες αποτελούν **δείκτες πρόκλησης ατυχήματος**. Σύμφωνα με την κοινή πείρα αλλά και διάφορες μελέτες και στατιστικά που κατά καιρούς δημοσιεύονται, όσοι περισσότεροι δείκτες συγκεντρώνονται, τόσο περισσότερο αυξάνονται (αναλογικά) οι πιθανότητες για πρόκληση συμβάντος. Αντίστοιχα προκύπτει ότι, όσο περισσότερα συμβάντα λαμβάνουν χώρα, τόσο περισσότερο αυξάνονται οι πιθανότητες για ατύχημα, ενώ όσο αυξάνονται τα ατυχήματα, τόσο περισσότερο αυξάνονται οι πιθανότητες για δυστύχημα. Όλα αυτά βασίζονται σε μια αλυσίδα που για διάφορους λόγους (πχ εγγενείς, εξωγενείς, λανθάνοντες κλπ) δημιουργούν μια γενικότερη «χαλάρωση» και «αυτοματοποίηση» που λειτουργεί καταλυτικά σε τέτοιες περιπτώσεις.

Εντούτοις, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε βρισκόμαστε σε μιαν εποχή όπου υπάρχουν και δυστυχήματα στις ΕΔ, κάτι που σχολιάσαμε με παράθεση λεπτομερών στοιχείων πρόσφατα [σχετικό (η)]: υπενθυμίζουμε ότι από τους 24 θανάτους που καταγράψαμε για το έτος 2023, οι 9 έλαβαν χώρα σε διατεταγμένη υπηρεσία (δηλαδή **το 37,5%**). Η αναλογία είναι πολύ μεγάλη και οι αριθμοί δυσβάσταχτοι.

Αν και βεβαίως υφίστανται διάφορα μοντέλα και προσεγγίσεις διερεύνησης ατυχημάτων, ουδείς μπορεί να αμφισβητήσει αυτό που υποδηλώνεται από την κοινή εμπειρία: υπό ένα (εργασιακό) καθεστώς αύξησης (ή σταθερής τάσης ύπαρξης) δυστυχημάτων, **αυξάνονται οι πιθανότητες να σημειωθεί ένα περισσότερο γενικευμένο «περιστατικό» (πχ δυστύχημα οποιαδήποτε και οπωσδήποτε σοβαρότερης μορφής και έκτασης ή έμφασης)**.

Εντούτοις, για να παραμείνουμε στο συμβάν που προκάλεσε το έγγραφο, εάν τα πυρομαχικά είχαν εκραγεί αντί να αναφλεγούν (κάτι που πιθανώς να οφείλεται σε μη προβλέψιμη τυχαιότητα), τα τρία στελέχη θα μπορούσαν αντί να έχουν τραυματιστεί ελαφρά (κατά την αρθρογραφία) να είχαν τραυματιστεί βαρύτατα ή να είχαν χάσει τις ζωές τους.

Σύμφωνα με το ΣΥΑ ΥΠΕΘΑ 2022, δηλαδή το πρότυπο των ΕΔ του οποίου η εφαρμογή (όπως και του νόμου βεβαίως) είναι **υποχρεωτική**, οι δείκτες πρόκλησης ατυχημάτων σχετίζονται με τον έλεγχο των δεικτών επίδοσης που οφείλει να διενεργεί κάθε Υπηρεσία στο πλαίσιο της βελτίωσης των συνθηκών εργασίας, ελαχιστοποίησης του κινδύνου. Όμως όλα αυτά προϋποθέτουν την ύπαρξη ενός μηχανισμού που λειτουργεί ως καλοκουρδισμένο ρολόι. Άραγε υπάρχει κάτι τέτοιο στις ΕΔ; **Η εμπειρία δείχνει πως όχι**. Ενώ η Υγεία και Ασφάλεια υποχρεούται να προβλέπει ακόμα και τους δυνητικούς κινδύνους, δυστυχώς, διαφαίνεται έχουμε σοβαρό πρόβλημα όχι μόνο με τους πραγματικούς, αλλά και με την αξιολόγηση των γεγονότων.

Είναι ξεκάθαρο ότι η κατάσταση αυτή είναι μη αποδεκτή (και εκ του νόμου) και δεν μπορεί να συνεχιστεί. Τα περί «επιχειρησιακών συνθηκών» που μετά βεβαιότητας θα ακούσουμε κάποια στιγμή, είναι μια «καραμέλα» που έχει κουράσει. Η Ηγεσία πρέπει να αντιμετωπίσει τα προβλήματα στην πηγή τους, γεγονός που από μόνο του αποτελεί αυτοτελές πρόβλημα το οποίο καθίσταται ολοένα πιο δύσκολο στην επίλυσή του, αφού όσο περνάει ο καιρός, οι συνθήκες επιδεινώνονται (συνολικά και τμηματικά). Ωστόσο, είναι ξεκάθαρο ότι βρισκόμαστε σε μίαν εποχή όπου προέχουν οι αριθμοί και η Πολιτεία, ενώ έχει πόρους για... λουλούδια, δεν έχει ποτέ για τους στρατιωτικούς, τους οποίους χρησιμοποιεί διά πάσα νόσον με αυξανόμενους ρυθμούς.

Ενδεικτικά θα σχολιάσουμε ένα παράδειγμα: πληροφορηθήκαμε πρόσφατα ότι το ΓΕΣ, αν και αναρμόδιο προς τούτο, αποφάσισε να κηρύξει το έτος 2024 (στο μέσον του), ως «Έτος πρόληψης – Προσαρμογής – Αντιμετώπισης Επιπτώσεων Κλιματικής Αλλαγής». Όλοι μπορούμε να αντιληφθούμε, βεβαίως, ότι μια τέτοια ενέργεια δεν αποσκοπεί σε τίποτα περισσότερο από το να καλλιεργήσει **ιδεολογικό υπόβαθρο για να ενταθούν οι περιπολίες δασοπροστασίας από τους στρατιωτικούς**, στο πλαίσιο μιας υποτιθέμενης (πλην ανύπαρκτης) ευαισθητοποίησης που επιτυγχάνει μόνο να βάζει πλάτη στη **διαιώνιση των κενών στον κρατικό μηχανισμό διά της μη πρόσληψης**. Ευαισθητοποίηση σημαίνει προ πάντων αντιμετώπιση των υφιστάμενων προβλημάτων και όχι κάλυψή τους κάτω από το χαλάκι.

Τα στελέχη που θα κληθούν να «οργώσουν» βουνά και φέτος, φοβούμαστε δε με πολύ πιο εντατικούς ρυθμούς σε σχέση με τα περασμένα έτη, παράλληλα θα εκτελούν 24ωρες βάρδιες, θα υπόκεινται σε ανακλήσεις, θα έχουν να καλύψουν τα εσωτερικά κενά λόγω υποστελέχωσης, θα συμμετέχουν σε ασκήσεις, θα διατίθενται υπέρ τρίτων, πάντα υπό καθεστώς αυξανόμενης δυσαρέσκειας και κόπωσης κλπ. Βεβαίως, αν η Υπηρεσία το επιτρέπει, θα έχουν και λίγο χρόνο για προσωπικές και οικογενειακές στιγμές. Ας μην υπάρχουν, λοιπόν, απορίες στο επόμενο ατύχημα και **ας παρακαλάμε** το όποιο συμβάν να παραμείνει σε επίπεδο ατυχήματος μικρής έκτασης, παρόλο που τα στατιστικά στοιχεία δεν αφήνουν περιθώρια αισιοδοξίας. Για την ιστορία θα αναφέρουμε ότι τα μείζονος έκτασης δυστυχήματα είθισται να συμβαίνουν μία φορά. Μετά, συνήθως, λαμβάνονται ουσιαστικά μέτρα.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση ή πληροφορία.

Οι κ.κ. βουλευτές της Βουλής των Ελλήνων, προς τις/τους οποίες/ους κοινοποιείται το παρόν, παρακαλούνται για την ανάδειξη του θέματος, δια του κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

Μεθενίτης Δημήτριος
Ανθυποπλοίαρχος (Ε)

Ο Γεν. Γραμματέας

Τσακαλάκης Διονύσιος
Συνταγματάρχης (ΜΧ)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

Αποδέκτες για ενέργεια

ΥΕΘΑ

Αποδέκτες για πληροφορία

ΥΕΚΑ (υπόψιν κας Υπουργού)

ΥΦΕΘΑ

ΥΕΚΑ (υπόψιν κ. Υφυπουργού για θέματα ΥΑΕ)

ΥΠΕΘΑ/ΓΔΟΣΥ/ΔΑΔΠ

Α/ΓΕΕΘΑ, Α/ΓΕΣ, Α/ΓΕΝ, Α/ΓΕΑ

ΓΕΣ/ΓΕΠΣ/ΓΥΑ

ΓΕΝ/ΓΕΠΝ/ΓΥΑ

ΓΕΑ/ΚΕΑΠΕ

ΕΥ-ΟΣΗΑ

Ανεξάρτητη Αρχή Επιθεώρησης Εργασίας

Π.Ο.Ε.Σ.

Περιφερειακές ενώσεις – μέλη μας (για ενημέρωση των μελών τους)

Περιφερειακές ενώσεις στρατιωτικών (για ενημέρωση των μελών τους)

ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Στρατιωτικοί Συντάκτες

Μ.Μ.Ε.